

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
кафедра англійської філології та перекладу
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
кафедра германської філології та методики викладання
іноземних мов**

**СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ
ПЕРЕКЛАДУ**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА Д. І. КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)**

15 травня 2026 р.

Житомир – 2026

ЗМІСТ

Антонюк Н. М. Фахова лексика у текстах сучасного соціально-економічного дискурсу: лінгвостатистичний аспект	7
Болгова К.О., Коляда О.В. Сталість феміністичного дискурсу у жанрі поезії: проблеми та стратегії перекладу	8
Бондаренко Я. О. Переклад юридичних термінів: англійська та українська мови	12
Борисенко Н.Д., Самойленко С.М. Модифікація персонажного мовлення англomовного серіалу «Корона» в українському перекладі	14
Бочковська І.С. Стилiстичні особливості авторського стилю Фріди Мак-Фадден	16
Бичков Д.О., Дячук Н.В. Глосарій виробничої термінології як інструмент корпоративної комунікації	19
Гладун С. Жанрова специфіка спекулятивної белетристики: еволюція терміну та основні характеристики	22
Громовенко В. В. Лексичні засоби репрезентації гуманітарних наслідків військового конфлікту	24
Гудзь Д.О., Гарлицька Т.С. Основні ознаки та призначення експресивних одиниць в англomовному інтернет-дискурсі	27
Ейсмонт М. О. Переклад як центральне поняття сучасного перекладознавства	31
Єршов В.О., Козицька В.М. Лексико-граматичні трансформації як важливий засіб відтворення ідіостилю у перекладі роману Т. Дж. Рід «Сім чоловіків Евелін Г'юго»	33
Звягіна Г. О. Стилiстичний синтаксис роману «Natalia» Шанталь Гаран	35
Іванченко М. Ю. До питання перекладу науково-технічної термінології	38
Каптюров А. А. Civil Society Concept Verbalization in Mass Media Discourse	40
Корольова Н.В. Лазер-Паньків О.В. Латинські та грецькі цитати у романі Віктора Гюго «Notre-Dame de Paris»: функціональний аспект	43
Краснопольська Н.Л. Особливості метафоризації математичних термінів у метамові менеджменту	47
Кулик С.П. Оцінна лексика як інструмент медіавпливу у репрезентації НАТО в англomовних ЗМІ	49
Лисюк Д.М. Термін як базова одиниця фахової лексики в міжнародних документах	51
Михальчук Т.В. Читання як практика резильєнтності в сучасній українській літературі для дітей та юнацтва	53
Мосієнко О.В., Горкуша Р.В. Компаративні фразеологізми у сучасній	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Gideon Toury Descriptive Translation Studies and Beyond. Benjamins translation library. 1995 311 p.
2. Venuti L. The Translator's Invisibility. A History of Translation. Taylor & Francis, 2017. 320 p.
3. Рід Т. Дж. Сім чоловіків Евелін Г'юго. Артбукс 2024 р. 352 с.

Г.О. Звягіна

**Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
СТИЛІСТИЧНИЙ СИНТАКСИС РОМАНУ «NATALIA»
ШАНТАЛЬ ГАРАН**

Дебютна книга Шанталь Гаран під назвою «Natalia» вийшла в серії «сучасна зарубіжна література» у видавництві Анетти Антоненко. Перекладачкою роману з французької виступила Ганна Залевська. Твір присвячено відображенню травматичного досвіду Другої світової війни і його тривалого впливу на долі людей.

Безневинне бажання сина Толефа Олсена дослідити свій родовід призводить до пошуку батьком біологічної матері. Клубок подій розмотується поступово, перед читачем постають усе нові страшні, іноді шокуючі подробиці історії Наталії Мюллер, яка усе життя носить у собі таємниці, якими вона не ділиться ніколи і не з ким. Історію свого життя вона забере, як і планувала, із собою в могилу. Авторка залишає у читачів багато питань, на які пропонує відповісти самостійно. Іще страшнішим роман стає після усвідомлення, що це абсолютно реальна історія, написана на основі спогадів та архівних відомостей, до того ж місце подій – це окупований Львів 1940 року. Талановита робота перекладачки дозволила органічно вплести українські народні елементи до оригінального твору.

Роман цікавий у тому числі і з точки зору стилістики, стилістичний синтаксис дозволяє передати емоційно-оцінну складову твору, і саме тому є важливою частиною вивчення твору та предметом нашого дослідження.

Книга Шанталь Гаран є відносно новою для українського читача та науковців, тож не ставала ще предметом вивчення, доступні лише розширені анотації та відгуки видавництва та онлайн-майданчиків для продажу літератури, хоча, безумовно, стилістичний синтаксис багато разів ставав об'єктом дослідження. Серед авторів таких розвідок Н. Арутюнова, В. Ващенко, С. Єрмоленко, Б. Ларін, Л. Мацько [2], М. Пилинський, В. Русанівський, В. Чабаненко, І. Чередниченко та багато інших.

Частотним стилістичним прийомом дослідженого твору є використання риторичних питань, які письменниця використовує з різною метою. Наприклад, для *створення ілюзії діалогу* із самим собою, а отже, із читачем: «Яким було її життя до прибуття в Норвегію? В'язень війни. Хтозна, можливо, вона не хотіла

кинути дитину? Авжеж, саме так. Як вона потрапила до цього табору для польських біженців? Який зв'язок із Канадою?» [1: 10], «А звати його Толлеф, він уже дідусь. Утім, цей факт не робив з неї прабабусю. Так? Ні! Це суцільний сюрреалізм!» [1: 36]. Саме у такому контексті питання поєднуються з риторичними вигуками, що підсилює емоційність.

Ще однією особливістю, використаною для увиразнення діалогів твору, є використання парцеляції, тобто розподілу речення на окремі компоненти, пов'язані між собою: «Жанна згадала себе, чотирнадцятирічну, перед труною матері. Серце переповнив гнів. Слова застрягали в горлі» [1: 215], «Як же хотілося поговорити з Наталією. Востаннє» [1: 215].

Динамічність та стислість думки, які підкреслюють напруженість монологів, передано за допомогою такої фігури стилістичного синтаксису як *elipsis*: «Термін «біологічна мати» йому не подобався, бо звучав надто технічно і, зрештою, трохи смішно. *Принаймні станом на сьогодні*» [1: 10], «Він інколи сміявся разом з ними. *А інколи ні*» [1: 12].

Градація як стилістичний прийом, призначений для акцентування уваги, вживається авторкою неодноразово: «Я народилася сьомого червня 1921 року в місті *Lwow*, яке тепер називається *Львів*. На той час воно входило до складу *Східної Польщі*. Тепер це *Україна*... Отже, за походженням я *полька*. Насправді, якби я народилася після війни, то була б *росіянкою*. А якби народилась у дев'яностих роках, то була б *українкою*» [1: 55], «Не факт, але все навкруги пробуджувало в ньому якісь давно забуті *почуття*. *Почуття легкості*» [1: 20].

Навмисне повторювання однакових або однокореневих слів для посилення емоційності або виділення особливо важливої думки у стилістиці отримало назву *тавтологія* [3: 103]. Цей прийом часто використовується письменницею: «Тут доведеться копирсатися, *описувати неописанне, виправдовувати невинувачуване*» [1: 84], «Між вами зав'язалася *дружба*, а мені вона все життя відмовляла в *дружбі*» [1: 215].

У творі повторюються різні частини мови, які розташовані в середині або наприкінці речення. Трапляються *повтори* і в парцельованих реченнях: «Жанна мала шанс зустрітися з нею, отримати певні відповіді, тоді як він мусить *задовольнятися* очікуванням обіцяного листа! *Задовольнятися* крихтами» [1: 45], «Тільки не *сьогодні*. *Сьогодні* їй хотілося поговорити з двоюрідною сестрою» [1: 204].

Замовчування – стилістична фігура, побудована на навмисному розірванні речення за допомогою пауз [3: 102]. Через замовчування Гаран передає хвилювання персонажів і поривчастість мовлення внаслідок цього: «Ми ніколи про це не говорили, *хіба що*... одного разу, коли він був маленьким» [1: 40], «– Могла Жанна зробити якийсь хибний крок, що міг би вплинути на думку Наталії? – *Я... я не знаю*» [1: 48].

Апосіопезу часто визначають як синонім до замовчування або умовчання, проте ця фігура становить собою паузу наприкінці речення, де думка свідомо не завершується, у романі Гаран вона також передає почуття схвилюваності головної героїні, бо саме вона схильна до пауз, інколи дещо штучних та

театральних: «Для мого сина існувала тільки музика та його дружина. Відколи вона *померла...*» [1: 40], «— Ти, мабуть, не *пам'ятаєш...* Коли тобі було десять років, я розповідала про дитину» [1: 51].

Полісиндетон як стилістичний прийом нагромадження однакових сполучників використано у тексті з метою увиразнення та підкреслення думок: «Я сказала тобі, *що* це була історія на один раз і *що* я не знала його імені» [1: 115].

За допомогою багатосполучниковості у тексті ніби порівнюються однакові ситуації, у які потрапили головні герої з певним розбігом у часі, — залишення власної дитини: «Тепер він уникатиме розмов *про* Польщу, *про* батьків, *про* її дитинство, *про* свого біологічного батька. *Про* все, що мене по суті цікавить!» [1: 80], «Він попросив вислухати його терпляче, не перебиваючи, і розповів їй *про* першу зустріч з Біргіт, *про* телефонні повідомлення, *про* недомовки, про своє роздратування і, нарешті, *про* побачення» [1: 132].

Отже, дослідження стилістики твору дозволяє виявити характерні авторські прийоми та з'ясувати творчий задум авторки. Ще цікавішим стає це завдання у світлі того, що твір перекладний, письменниця не є етнічною українкою і ніколи не відвідувала України, проте змогла з граничною точністю описати події української історії та глибоко проникнутись трагічною історією жінки, «що вижила».

Прийоми стилістичного синтаксису, використані Шанталь Гаран у романі, досить різноманітні. Серед них риторичні питання у поєднанні з вигуками, що імітують діалог у монологі; парцеляція, яка допомагає імітувати розмовний стиль; еліipsis, що створює відчуття динамічності у творі.

Іншими використаними стилістичними фігурами є градація, використана для концентрації уваги та підсилення емоційної складової думки; тавтологія у поєднанні з парцеляцією, що окрім імітації розмовного діалогу, також підсилюють емоційність; замовчування та апосіопеза, які передають поривчастість мовлення; полісиндетон для увиразнення думки та підкреслення перипетій сюжету.

Твір французької письменниці є складним і багатограним і, безумовно, потребує подальшого уважного дослідження як з точки зору індивідуального стилю, так і порівняльної характеристики оригіналу та перекладеного варіанту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаран Шанталь Natalia / Переклад Ганни Залевської. Львів : Вид-во Анетти Антоненко, 2022. 208 с.
2. Мацько Л.І. Стилістика української мови : підручник / за ред. Л.І.Мацько. К. : Вища школа, 2003. 462 с.
3. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення) : навчально-методичний посібник для студентів-

**Сучасний стан і перспективи лінгвістичних
досліджень та проблеми перекладу**

філологів закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-тет української філології, К-дра української мови та методики її навчання; уклад. І. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 240 с.

М. Іванченко

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

**ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ**

Наразі вимоги до рівня професійної підготовки фахівців різних галузей, а також до ступеня володіння ними іноземною (і часто не однією) мовою постійно зростають. Саме тому одним із фундаментальних завдань під час роботи з автентичною літературою за спеціальністю є адекватність перекладу, особливо перекладу термінологічних понять.

Наукова комунікація відрізняється від повсякденної не лише граматичною структурою речень, але й засобами виразу та семантикою лексичних одиниць, що входять до неї. Типовою рисою науково-технічної літератури в будь-якій конкретній галузі та будь-якою мовою є велика насиченість текстів термінами та термінологічними сполученнями.

Оскільки багато наук зараз переживають період активного розвитку, часто виникають труднощі при перекладі вузькоспеціалізованих термінів, особливо тих, що увійшли до загального вжитку відносно недавно. Коли виникає необхідність називати нововиниклі поняття, багато слів загальної мови (загальної лексики) набувають нових конотацій та специфічних якісних ознак. Одночасно значення таких слів спеціалізуються при перекладі на іншу мову, а перекладацькі еквіваленти уніфікуються.

Під час перекладу науково-технічних текстів найбільші труднощі виникають у передачі оригінальних лексичних одиниць. Більше того, як показує порівняльний аналіз англо-українських та українсько-англійських науково-технічних перекладів, найбільша кількість помилок трапляється в області лексики. Найчастіші помилки такого роду можна умовно розділити на три категорії: випадки неправильного або неточного передавання загальнонаукових слів, що зустрічаються в науково-технічних текстах; випадки неправильного перекладу термінологічних сполучень; та випадки неправильного перекладу термінів, особливо вузькоспеціалізованих.

Труднощі перекладу термінологічних фраз загалом пов'язані з тим, що значна кількість англійських науково-технічних термінів утворюється